

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise, naročnino in oznanila prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 17. V Ljubljani, 1. septembra 1881.

Tečaj XXI.

Nekaj o predstavi vélikih števil.

V jako živahnem, delavnem času živimo: promet se premogočno razvija, obrt se silno razcvita odkar gospodujó stroji in pár —, vse pač hrepeni brzo obogatéti, vse si želi blagostanja, posvetnega imetja. Novec ima dandanes oblast: čim več imaš, tem več veljaš. Ni odveč tedaj izrek: „Števila govoré!“ Dà — števila govoré in sicer osobito — vélika števila. — Vsakedó vže govori današnje dni o milijonih; ni ga skoraj časnika, ki ti dojde v roke, da bi se v njega predalih ne omenjalo vélikih svot, velikanskih števil. Lehkomiselno prečítamo take notice, ne menimo se dosti za njih istinit pomén! Pač vemo, da pomenijo ogromno svoto, a kolika da bi utegnila ta svota biti: — o tem si pač nismo v svesti. Vélikih števil pojmiti ne moremo, nimamo pravega zapopadka o njih. In kakó bi ga mogli imeti? Vsaj nam je bilo v pravo spoznavo in océno vélikih števil većinoma le malo prilike! Zató smo pa v obče i slabi cenitelji vélikih množin — po vidu, na prvi hip. Kedar vidimo n. pr. zbrano kje trumo ljudi — takoj govorimo o tisučih! Bilo jih je pa v resnici le nekaj stotin. In tako je tudi pri drugih stvaréh.

Tudi se najdejo učilnice, kjer se računa sè števili takó obsežnimi, da v njih napisavanje še tabla dosti široka ni. . . Sevéda i otroci v groznih teh številih niti pojma nimajo, pa čimu tudi? Vsaj je dosti, da znajo napisati milijone in računiti ž njimi!!

A če se v národni šoli vže z milijoni opraviti imá, potem naj se učitelj i po mogočesti potrudi, da bode učencem svojim kolikor toliko pojem milijona pojasnil. Predočiti jim ga ne more — pač pa more po vzgledih v to primernih učencem nekoliko raztolmačiti, koliko

ogromne vsebine je jeden in več milijonov. Sevéda mora učitelj tacih vzgledov sam znati, treba mu je nabirati jih kjer, kedar in kolikor mogoče.

Jaz sem si za pojmovanje „milijonov“ zabilježil do sedaj nekaj pristojnih vzgledov — ter hočem izmed teh nekatere danes tú objaviti v prid mojim sodrugom. Ni dosti, vendar nekaj. V prihodnje naj kedó drugi č. tovarišev kaj sličnega sestavi — in s časom imeli bomo lepo zbirko tacih poúk v računanji z vélikimi števili gotovo dokaj povspešujočih podatkov.

1) Da bi prešteli jeden milijon, trebalo nam bi, ako računimo za vsako jednoto jedno sekundo, 35 dni: če bi vsak dan neprenehoma šteli celih osem ur.

2) Iz jednega milijona srebrnih goldinarjev *) naredili bi — položivši goldinar na goldinar — lahko steber, ki bi bil visok 2000 metrov. (To je večina, ki le malo manj znaša nego óna gore Storžiča na Gorenjskem ter gore Radohe (2051 m.) v štajerskem Solčavji).

3) Jeden milijon srebrnih goldinarjev pa v jedno ravno črto — goldinar zraven goldinarja — položen, storil bi vrsto 30.000 m. ali 30 Km. = 4 milje (8 ur) dolgo. **)

4) Človek, ki ima jeden milijon gld. premoženja in dobiva od te svote le po 5 % na leto —, zamore vendarle na leto 50.000 gld. obresti porabiti, torej 138 gld. vsaki dan. In vendar ostane še milijonar!

5) Jeden milijon srebrnih goldinarjev tehta 12.345 kgr. Ako bi kedó hotel ta milijon odnesti in bi vsako pot nesel po 50 kgr. — moral bi to učiniti 287 krat.

6) Jeden milijon vojakov v čelnej vrsti postavljenih napravil bi vrsto —, 1000 km. ali 132 avstrijskih milj dolgo.

7) Ako bi kedó hotel jeden milijon dni živéti, živeti bi mu bilo — 2740 let. —

Ko bi se govorilo o več milijonih, mogli bi služiti slični vzgledi, kakoršni sledé zdaj.

8) Iz 150 milijonov goldinarjev naredil bi se lahko steber, ki bi višočino najvišje gore v Evropi: Mont-Blanca presezal 61krat = 300 km. visokosti.

9) 150 milijonov srebrnih goldinarjev tehta 18.518 metričnih stotov. V prevaženje silne te množine centov, trebalo bi najmanj 185 vagonov, katerih vsak bi moral biti obtovoren sè 100 metr. centov.

10) Svota 150 milijonov gld. naložena po 5 % na leto — prinašala bi $7\frac{1}{2}$ milj. gld. letnih obresti.

Kedar v zemljepisji govorimo o oddaljenosti solnca od naše zemlje, poslužujemo se v potolmačenje strašanske te daljave sledečega vzgleda.

*) Za jeden goldinar računimo 2 mm. debeline.

**) Ako vzamemo za jeden goldinar 30 mm. preméra.

11) Solnce je od zemlje oddaljeno 20 milijonov milj. — Brzovlak bi porabil, da prehiti to pot, ako naredi v vsakej uri 10 milj — 2312 let! — Krogla pa, ki bi jo iz topa sprožili, dohitela bi solnce v 25 letih.

Tisuč milijonov zove se milijarda.

12) Ako računamo za štenje jednice sekundo, rabimo po tem takem za preštenje jedne milijarde 277.778 ur, to je okoli 32 let.

13) Če bi storili vrsto iz jedne milijarde srebernih gld., bila bi léta dolga 30.000 kilometrov.

14) Leta 1871. je Francija Nemcem — kakor znano — plačala 5 milijard frankov vojne odškodnine. Ako bi se bila ta svota odrajtala v samih srebernih frankih, kojih vsak natanko tehta 5 gramov, potrebovali bi bili v prevažanje vsega srebernega denarja 2500 železniških vagonov. Če računimo vlak po 25 vagonov, potrebovali bi jih bili ravno 100. — Vsa pot mej Parizom in Berlinom bi se bila lahko na dva metra široko sè srebernjaki (franki) pokrila — in še bi bilo precej novcev preostalo.

Bilijon si vže skoraj ne moremo več predstavljati. Zató bi bil v to ves trud zamán. Le jeden vzgled naj malo kaže na ogromni bilijon.

15) Ako bi se hotelo jeden bilijon neprenehoma prešteti — trebalo bi v to 277,777.778 ur = 11,574.074 dni ali 32.150 let. Prvi človek Adam bi, ako bi zdaj še živel, niti petino jednega bilijona minut ne bil še doživel!!

Tacih in jednacijotic najde se po raznih časopisih itd. v izobilji. Kar se učitelju primernega zdi, naj si zapiše: gotovo mu kedaj pride v dobro. Jednacij vzgledov ne dá se takoj kje poiskati — po lastnem računanjise jih vže i vdobi, a to stane preveč truda in časa — treba jih je imeti pri roki: torej zabilježi, kedar se ti ponuja prilika v to!

A. G. Vranski.

G.

Janez Bonač.

„Gregor Kemperle, rojen v selški fari na Gorenskim 5. sušca 1838, z nar lepšimi lastnostmi in darovi od Stvarnika obdarovan, je z izverstvo učenostjo skorej v vsih vednostih vedno sklepal skerb za pravo pobožnost in posebno za nedolžnost in ponižnost, ki je podloga vse pobožnosti. Smel bi se pravi Alojzi sedanjiga časa in naših krajev imenovati. Bil je rastlika in cvetica ljubljanske mladenšnice, Alojzjeviša, kterimu bo tudi še po smerti v lepo čast. Umerl je — bogoslovec — za jetiko 19. vel. serpana 1858 v stari Lóki, kamor se je bil prišel ozdravljat. Naj v miru počiva!“ Tako piše v Dan. l. 18. k „Vencu“ na

njegov grob nekdanji Alojznik M. Frelih Vitoški, in v l. 19 je čitati za „Žalostnico iz Loke“ J. Bonačeva „Solzica na prijatlov grob“, ktere poslednji dvé kitici se glasite:

Kot svečica stopí v plamenu se vsa,
In lampica, če preveč olja ima,
Umerje: tako je tebe, cvetka mila!
Gorečnost prevelika nam umorila,
Al najdel tam si srečnejši zavetje
Za cvetje.

Tam teče sladki vir ljubezni za té,
Ki zanj, le zanj daroval na zemlji si vse,
In ta ljubezen, ki čez grobe seže,
Nas tudi zdaj še, bratec, s tabo veže,
Nas veže na deželo lepo srečno
In večno!

Bila sta ranjka med seboj in tudi z menoj mila prijatelja, in to prijateljstvo do našega Alojzija verli Bonač iskreno spričuje v spomenici „**Gregor Kemperle**. Nekatere čertice iz njegovega življenja“. Natisnjena je ta spomenica najprej v Drobtinicah l. 1859 — 60 t. XX; potlej posebej v knjižici v Gradci, 1860. 8° str. 15; naposled v Zg. Danici l. 19 — 22. — Po nekem dostavku v l. 23 je J. Bonač v l. 24 — 26 dodal „Še nekoliko iz življenja Gregorja Kemperleta“, kjer proti koncu na pr. pravi: „Posebnosti ranjki ni nikjer ljubil, le v navadnih rečeh je bil zvest... Njegova nar veči moč v čednosti je izhajala iz skrivnosti vsakdanjiga življenja... Drugi studenec te moči pa je bil ta, da ni nikdar rekel, zdaj je zadosti!.. Brez nehanja in z vso močjo je dalje hrepenel, in če bolj se je napajal s sladkostjo ljubezni božje, le bolj mu je bila sladka in le še bolj je hrepenelo po njeni lepoti njegovo serce. Iz tega se dá vse njegovo lepo ravnanje, vsa njegova ljubeznjivost razsoditi in po vrednosti ceniti. Res, zguba je velika, de ga več svojiga ne imenujemo, ali upati smemo, de nam bo Bog pa po njegovih prošnjah nadomestil, kar nam je po njem tukaj dati obetal. Naj bi njegov lepi izgled mnogo posnemavcov našel (med šolsko mladino, posebej mej Alojzniško, kateri se omenjena spomenica z vsemi dostavki vživo priporoča!), tako bo sad obilen, ki ga je v kratkim času na zemlji obrodil. Saj vemo, de nam ni življenja ceniti po številu let, ampak po dobrih delih. Posnemajmo ga in bodimo prepričani, de ni nobena reč ali stvar predraga, s katero si Boga in nebesa kupiti zamoremo“.

V taki lahki in gladki slovenščini je spisal J. B. vže v semenišču (cf. Dan. 1864 str. 13.) molitvine bukvice „Iskrice“, ter pod tem naslovom priobčeval kratke, času primerne sestavke v Zg. Dan. l. 1859 — 60. — Njegova je tudi slovenska čestitka, katero je po duhovščini preč. g. dr. Jerneju Vidmarju o slovesni vpeljavi na prestol škofije Ljubljanske l. mal. serp. 1860 poklonila „Vesela Domovina“

v I. pesmi: „Po tihim morji čolnič gladko plava, — Vihar miruje in valovi spe; ... Dan, ki je Rimu dal svet'ga Očeta — Ljubljani srečni Tebe škofa da i. t. d.“ — L. 1861 je v Dan. l. 1 po vpraševanju: „Je mar že dan? Al kaj se tako sveti? — Prav čudna se mi ta svetloba zdi — In kaj ta šum? Je jelo mar germeti? — Se vsaj v potresu zemlja ne šibi!“ — zložil pesmico „Pogled v novo leto“, kjer v mračnih nevihtah gleda Avstrijo, Cerkev in Slovenijo, a naposled potolažen obéta:

Po jasnim zraku se kraljevo zibal,
Prot večnim' Solncu prosto bode dvigal
Se orel. O veseli, srečni dan!
Po mirnim morji plavala bo Barka
In veselila Solnčniga se žarka,
Ker grozni šum valovja bo razgnán.
In Slavi nova slava bo zorela:
De zvestih le sinov bi kaj imela!

Sam dobrovoljen pesnik slovenski čislal je jako dobrovoljnega slovenskega skladatelja ter počislal velike njegove zasluge v žalostinki „Na grob slavnemu Gregorju Riharju“, kjer (Zg. Dan. 1863 str. 172) po začetku: „Kaj Evterpa, kaj se odteguješ — Mil'mu krogu ljubljenih sestic? — De se z njimi nič več ne raduješ, — Solzo vidim v cvetju tvojih lic!“ .. vmes poje:

Kličem ga zastonj, poglej Gregorja!
(Saj je vender dober sluh imel)
Po Slovenskim vsim in tje do morja
Z njim in s petjem svojim je slovel;
Zdaj pa ni — in nikdar več ne bo ga,
Šel za zmeraj ljubljeni je Groga —
Z mano narod ves ga pogrešuje
In žaluje.

Šel si, Dragi! glej in le solzico
Za slovo v spomin Ti dati vem,
V sercu pa zadobil si pravico,
De pozabit' nikdar Te ne smem.
Al ne sama, — vsak prijatelj petja
Iše v slave venc Ti lep'ga cvetja;
Naj Ti bo nad časnih zvezd višavo
V večno slavo! ..

„Svete nebesa, naša domovina“ — zovejo se molitvene bukvice katoliškega kristjana v vseh okoliščinah in potrebah življenja, ktere je spisal Janez Bonač menda vže l. 1862, in se 4. natisa 1874. 12° str. 380 dobivajo v založbi Ničmanovi. — L. 1861 je v Dan. l. 8 o novi hvalevredni bratovščini za vedno češčenje presv. Rešnjega Telesa naznanil „Lepe darila revnim cerkvam“; poznej pa njenim družnikom in sploh pobožnim katoličanom iz francoskega spisal sprelepo knjižico: „Vedno češenje sv. R. Telesa in lepšanje revnih cerkva“ — franc. O. J. K. Boone r. J. Poslov. J. B. v Ljubljani 1863. 8°. 561. — Bil je ranjki sam goreč čestitelj Najsvetejše Skrivnosti, in v

dokaz naj se postavi tudi tukaj — nekako mu na grob in v zastavo srečnega prihodnjega vstajenja — njegova lastna v Danic. 1857 l. 14 priobčena pobožna čestitka — umetna kazalnica:

Večni
Križa bliš!
 Srečni
 Ti deliš
 Nam nebeški mir!
 Al' s Teboj še ni končano,
 Kar človeštvu Bog storit' želi,
 In umerljivim nam spoznati ni še dano,
 Jezusa dobrota **VECNA** kaj za nas stori!
 O brezkončna si **LJUBEZEN** naš'ga Odrešenika,
 Kdo ne bo Te ljubil, **BOŽJA** hrana, sercam slast!
 V Tvoji velikost' omaga moč jezika;
 Vender daš se sercam grešnim v last!
 Čudi zemlja se presrečna
 Poj nebeški kor:
 Sveto,
 Sveto,
 Jagnje! —
 Trojno - večni,
 Edino - srečni! —
JEZUSI
 Ljubi
 Duš Pastir!
 O nikar nas ne pogubi!
 Daj doseč' nam večni mir!
 Serca pojte, povikšujte! vse naj ga časti!
TUKAJ V SVETEM ZAKRAMENTU, KI ZA NAS ŽIVI!
 ...*...*

Perva odgoja otrokova.

(Spisal Jos. Ciperle.)

15.

Nekateri stariši zopet takó-le učé svojih otrók: „Ubogaj ti nas, ali drugi ti nima nihče kaj zapovedovati“.

Zatorej stariši samí hočejo kaj veljati pri otroku, in drugi ljudje naj bi bili ničle v njegovih očéh!

Ali tú se prerad uresničuje izrek: „Česar ne želiš sebi, tega ne žéli tudi svojemu bližnjemu“. Rado, celó prerado se dogaja, da otrok uboga mnogo rajši druge, nego li starišev.

Kakó to? — Odgovor je zeló legák. Tuji ljudjé ga obdarujejo navadno s čem, ako jim kaj stori. Dadé mu kósec sladkorja, krajcar ali celó dva, ako jim gré kaj iskat. In stariši? Ti tirjajo od njega, da jim stóri zastonj, za kar dobí od družih ljudi daríla. To mu, se vé, ni po vseči. Tirja zatorej tudi, da ga stariši obdarujejo prav kakor ga drugi

ljudjé. Tega takó ne vé ceniti, da ima od svojih starišev úže hrane, stanovanja i. t. d., kar se mora plačevati. Imeti hoče še posebnih daril. In če mu jih ne dadé stariši, jim odpové prerad svojo pokorščino.

Meniš li, da mu smeš zató prepovedovati, naj ne uboga otrok nikogar družega nego tebe samó? Motiš se! Le zapoveduj mu, le pokládaj mu na sercé, naj uboga vsakoga, s komur občuješ tudi ti. Ali to si zapámeti: Prepovedi mu, da nima jemati nikacega darila, nikacega plačila za svoje poslovanje. Zabíči tudi svojemu znancu, da nima plačevati otroka za njegovo postrežnost. Otrok ubogaj brezplačno tebe in vseh onih ljudí, ki s teboj óbčijo.

V nekdanjih po duhu in telesu nepokvarjenih Špartanih je bilo uréjeno vse bolje. Otroku je namestoval vsak starši človek očeta, in ubogati ter spoštovati ga je moral, kakor ródnega očeta.

A nekdanji Špartani so bili pravi poštenjaki. In vsakdo je bil vzor krepósti mlajšemu zarodu.

Sedaj, se vé, so drugi časi. Kolikrat se prevari celó človek, ki ima mnogo izkušnje pri svojih znancih, in kakó lahko zaupa tudi svojega otroka malovrednemu človeku!

To je tudi sénčna stran sedanje vzgoje. In pedagogi obračajo premalo pozornosti na ta slučaj. Oni pišo kratko o tem takó-le: „Izročaj svoje otroke le umnim, poštenim in dobrim ljudém!“ Ali človek je prekanjen. Koliko jih je, ki obiskujejo vse cerkve, ki hodijo vsak teden po večkrat k izpóvedi, a sicer so podobni pobeljenim grobom. Ti smatraš mordà takšnega človeka poštenjakom, — a prevaral si se. Kaj ti je storiti? —

Dolžan si, se vé, svojemu otroku prepovedati sleharno občilo s takšnim človekom. Toda kar je úže pokvarjenega na tvojem sini, tega ti ne bode prav z láhka popraviti. Védi, kar pravi sv. pismo, „da je volja vsacega človeka nagnena bolj na slabo, nego li na dobro“. Morebiti ga še izboljšaš, ali teškó ti bode. — To je, kakor sem úže dejal, sénčna straa sedanje vzgoje. —

Vendar največ naopakam otroškim so spet stariši krivi samí. Le zatoí jim otroka, da je bil danes morda malopriden — kakó se jim bodeš zameril! Kakó se bodo potegnili zánj, kakó ti ga izgovarjali! Kakó ti bode skušali dokazati, da ni pridnejšega, ljubeznjivejšega otroka na sveti, nego je njih! In ako je tudi še takó neubogljiv domá, ako jim napravlja še tliko preglávice, vse nič ne dé! Rekli ti bodo le, da je priden. Otrku samemu se bode zdelo to nezasluženo hvalisanje malo preveliko, smijal se bode na tihem gotovo, ter morda se še celó javno izrazil, da ni tukšen. Ali če tudi tega ne storí, vendar bode v bodoče še malo-pridnejši, nego li prej. Saj vé, da ima verle izgovórniko, ki ga bodo očisili vsega, česar je zakrívil drugé.

In menite li, da bode zató kaj bolj ljubil svoje ljubeznive stariše? Gotovo ne! Tudi ubogal jih ne bode. Lehko mu je uvídeti in misliti si: poslé mi tudi iz strahú, da se ne „blamujejo“, še rajše prezró marsiktero naopako, ter mi odpusté marsikater pregrešek!

Poglejmo malo v bodočnost.

Kaj rad se vresničuje pregovor: „Česar se je učil Janezek, to zná stari Janez“. Kadar mu odmró stariši, oni „verli“ vzgovarjalci njegovih pregreškov, napóten je le ná-se. A naučil se je dobro, kakó se ima opravičevati, ako je kriv kacega pregreška. S koliko prederznostjo, s koliko zvijačo, katere bi mu ne prisojal nikdo, se skuša marsikateri hudodelec opírati pred sodníki! Kakó se zná zavíjati v krilo nedolžnosti! — Saj se je učil tega vsega úže domá v prvih letih svojega življenja, saj se je opravičeval na takov naćin morda úže stokrat in stokrat!

Takóvo „verlo“ opravičevanje gane marsikoga, in zategadelj naháje najveći hudodelec še mnogo takó zvanih „miloserćnih dušíc“, ki ga milujejo.

Sedanji svet je tudi malo ne sploh takšen, da bi najrajše obéšal tatíće, in izpuščal tatóve. —

(Dalje prih.)

Poućevanje v naravoslovji.

(Dalje.)

Trinajsti dan.

Imenujte poglavítne vetrove! — Pomorščakom to poznanje vetrov vendar ne zadostuje, poznati morajo 32 vetrov. — Kateri vetrovi vlećejo navadno pri nas? — Gledé naćina, kako se vetrovi med sabo menjajo, zapazili so sledeći zakon: Za vetrom vzhodnjakom pride jugovzhodnjak potem jug in jugozahodnjak, zahodnjak in severozahodnjak, sever, severovzhodnjak. Vetrovi obraćajo se po doloćnih zakonih, navadno vselej proti desni strani tako, da pride za severom severovzhodni (burja), potem juteršček na jugovzhod, na to jug ali mornik i. t. d. Vendar so tudi izjeme, posebno spomládi in jeseni. — Vremenik.

Ako bi bilo resnićno, kar smo omenili, potem bi morala vadati vedno le dva vetra, sever ali jug, a ni tako. Temu pa je zopet drugi vzrok: Kadar se oberne zemlja okoli svoje osi, oberne se zrakova množina na tećajniku okoli sebe, in se dalje nič ne premakne. Na ekvatorju pa vsaka ćerta v 1 sekundi ćez 200 milj preteće. Zemlja prehoći in preteće tako rekoć pod polarnim tokom in toćke, ležeće na ekvatorju, katere bi se bile imele zadeti v zrakov tok, so med tem že proti vzhodu zbežale; veter zadene tedaj le one bolj proti zahodu ležeće ćerte, k nam pride kot burja.

Tók od ravnika tudi ni prav proti jugu, ker se zrak dosti bolj počasi giblje, kakor se zemlja okoli ravnika suče, zrak zato zaostaja in se bolj v južni nameri prikaže. Zato prevladajo pri nas severozahodni (nordwest) in jugozahodni (südwest) vetrovi, po toku zraka, kateri premaga. Pravilne vetrove, tedaj severovzhod in jugovzhod, zovemo redne ali stanovitne (pasatne) vetrove, oni, posebno severovzhodni vetrovi so v naših krajih bolj navadni. — Kateri tók vlada bolj v merzlem pasu? — Kateri v gorkem? — V srednjem pasu sta oba vetra tik drug drugega, zato se pa tudi tako zelo spreminjata, posebno spomladi in jeseni se ta dva vetra rada poskušata (o enakonočju), dokler drug drugega ne premaga.

Da veter res ni nič drugega, kakor nejednako razgretje zraka, dokazujejo tudi tako imenovani „krajni (suhi) vetrovi“ (Landwinde) in morski vetrovi (morniki), kateri so posebno ob primorju (pribrežji) vročega in srednjega pasa. Okoli 9. ure dopoldne vzdigne se majhen veterček, katerega moč vedno bolj narašča, tako, da o 2. uri popoldan verhuncer svoje moči dosega in svojo največo silo razodeva. Kako bi si razložili ta tók? — (Zemlja se bolj naglo sogreva kakor voda, zrak od tople zemlje vzdiguje se kviško in na njega mesto nastopa merzli. Polagoma postaja morski veter slabiji, tako, da po solnčnem zahodu popolnoma poneha. Zakaj neha veter pihati? — (Zrak na zemlji in oni na vodi, sta se enako razgrela — sta enako topla.)

O polunoči zapazimo pa ravno nasprotno; kaj bi pa to provzročilo? — (Zemlja se je bolj ohladila kakor voda.) — Ta veter imenujemo „morski veter“, kateri vedno narašča do solnčnega vzhoda, na to pa pojenjuje. — Kateremu vetru tedaj pravimo živi (redni) ali pasatni veter? — (Kateri stanovitno iz ene strani vleče, zlasti med povratnikoma.) — Katero namero ima v našem kraju? — Katere vetrove imenujemo krajne vetrove? — Katere morske vetrove? — Kje navadno vlečejo te verste vetrov? — Kdo zna od teh vetrov kaj več povedati? Kaj so vetrovi jednakonočja? — Povejte, kaj nam vetrovi koristijo, kaj škodujejo! So tudi strupeni vetrovi, katere v raznih deželah različno imenujejo, ti le so: hamsin v Egiptu, samum v Arabiji, solana na Španskem, in škodljivi siroko na Laškem. (Dalje prih.)

Šolski ukazi.

Iz seje c. k. dež. šol. sveta za Kranjsko dné 4. avgusta 1881. — C. k. okrajni šol. svet v Postojni je poročal o zidanji šole v Spodnjem Semonu; pošilja se dež. odboru, da dovoli pripomoč iz normalnega šolskega zavoda.

Zastran šole v Preserji, ki se ima razširiti, ukazalo se je c. k. okraj. šol. svétu za Ljubljansko okolico.

Ni se oporekovalo zarad razpisa učiteljske službe na novi šoli v Rakeku.

Zastran otvorjenja ljudske šole v Radovici in razpisa učiteljske službe tam, ukazalo se je c. k. okraj. šol. svētu v Černomlji.

C. k. okrajni šolski svèt v Radovljici je prosil dovoljenja, da se še dalje privoli povračilo, ki izvira pri učiteljski službi v Kropi od tod, da se odšteje užitek iz zemljišča.

Učiteljski vdovi se prizna pokojnina in odgojina za jedno dete.

Prošnja treh učiteljskih sirot za dar iz milosti napoti se kranjskemu deželnemu odboru.

Učiteljski vdovi se prizna odgojina, za katero je prosila.

Sklepalo se je o prošnji sluge na srednji šoli za stalno umeščenje in povišanje plače.

Kar se tiče zidanja za trirazredno ljudsko šolo v Spodnjem Logatci se je potrebno ukazalo c. k. okraj. šol. svētu v Logatci.

Poročilo c. k. okraj. šol. svèta v Postojni zastran razširjenja jednorazredne ljudske šole v Košani v dvorazredno s prihodnjim šolskim letom, napoti se kranjskemu deželnemu odboru v poterjenje, isto tako zastran jednorazrednice na Vremu.

Po nasvetu učiteljstva se je gojencu na učiteljski odvzela državna štipendija.

Prošnja učitelja pri zasilni šoli in pomožnega učitelja za učiteljski izpit se je poslala na višje mesto.

Prošnja mestnega šolskega svèta v Ljubljani, da se dodeli pravica javnosti zasebni šoli v ženskem sirotišči v Ljubljani, ima se predlagati na višje mesto.

Kar se tiče dopuščanja knjige »Spisje v ljudski šoli«, predlagati se ima na višje mesto.

Prošnja gojenca, da sme ponoviti izpit, ima se predlagati na višje mesto.

Poročilo ravnateljstva c. k. rudnika v Idriji, kar se tiče umeščenja 5. učitelja na deški šoli tam, poslalo se je c. k. ministerstvu za poljedelstvo.

Ljudskemu učitelju je bilo dovoljeno, da se sme premestiti iz službenih ozirov.

Poročilo ravnateljstva obertnijske nadaljevalnice v Ljubljani in obertnijske risarske šole v Kočevji se ima predložiti z dotičnimi nasveti na višje mesto.

Kar pa se tiče poročila imenovanih šol, kakor tudi obertnijske nadaljevalne šole v Rudolfovem za pripomoč iz Franc-Jozefove vstanove, poslani so bili nasveti deželnemu odboru.

Pozivi zastran kazni zaradi šolskih zamud, potem več prošenj za nagrado in denarno pripomoč je bilo rešenih.

D o p i s i.

Iz Borovnice, dné 26. avgusta. — 21. dan t. m. obhajali so naš velečestiti gospod župnik Anton Jugovic nenavadno slavnost — slavnost svojega petdesetletnega neumornega delovanja v vinogradu Gospodovem, svojo zlato mašo. Ne bodem našteval obilnih zaslug tega gospoda, katere si je kot izvrstni duhovnik v dolgoletnem svojem izglednem službovanji pridobil, tudi ne omenjal brezštevilnih dobrot, katere je vsestransko njegova roka v tako obilnej meri

delila, kajti poznan in spoštovan je na daleč in istina je, kar je trdil nekdo, opisajoč njegove zasluge, da je gospod Jugovic tistih redkih eden, ki nima sovražnika na svetu. Pa tudi faráni storili so vse, da se je ta redka slavnost kolikor mogoče slovesno vršila. Uže v soboto večer bila je vsa vas praznična, da, tako zalo okinčana, kakor še nikdar poprej. Z velikanskih mlajev in mnogih hiš vihrale so slovenske trobojnice; vsa vas bila je krasno razsvitljena in več oken kinčali so lepi transparenti, tako n. pr. — šolo: »Slava dobrotniku mladine«! in še mnogo drugih. V nedeljo privrelo je pa ljudstva od blizu in daleč toliko, kolikor še nikdar poprej, in ob 9. uri bila je uže naša prostorna cerkev prenapolnjena. Ginljivo bilo je gledati ob 10. uri sprévod od župnije v cerkev. Najprej pomikalo se je počasi kakih 60 belo oblečenih deklic z venci na glavi in s šopki v rokah; tem sledili so povabljeni gostje, 20 gospodov duhovnikov, a naposled bili so prečastiti gospod zlatomašnik, opirajoči se na jako lepo in umetno izrezljano palico, in na obeh stranéh pa zopet lepo belo oblečene deklice, potresajoč cvetlice pred častitljivim starčkom.

Po svetem opravilu, pri katerem so č. g. Rozman, župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani, imeli jako primeren in ganljiv govor, spremila je brezštevila množica ljudstva gospoda zlatomašnika nazaj v župnijo, kjer so se gospodu jubилantu vse odlične osebe poklonile in mu čestitale; do solz ganilo pa je gospoda čestitanje šolarice R. Majoran-ove, katero se tako-le glasí: »Prečastiti gospod oče! Danes, ko se vse tako presréno veseli Vaše zlate mase — pridemo tudi mi otročiči, da Vam razodenemo svoje veselje, svojo hvaležnost in voščila. Zmiraj bomo Boga hvalili, da nam je dal tako dobrega očeta in molili bomo, da Vas Bog še dolgo let ohrani, da mi, Vaši otroci, tako živimo, kakor nas lepo učite, in da se v svetih nebesih z Vami skupaj veselimo«.

Obeda pod zálo okinčanem kozolcem, katerega se je vdeležilo mnogo povablencev, napitnic i. dr. ne bodem opisoval, omeniti le še hočem druge slavnosti, katero je napravilo tukajšnje bralno društvo gospodu jubилantu na čast. Popoldné ob 4. uri pripeljali so se iz Ljubljane: Vrli ljubljanski »Sokol«, slavni zbor ljubljanskih čitalniških pevcev in ž njimi vred mnogo drugih odličnih oseb, mej katerimi bilo je na naše veselje opaziti več vrlih národnih gg. učiteljev. (Slava jim!)

Pozdrav milih iz Ljubljane nam došlih gostov bil je srčen. Štiri belo oblečene deklice okinčale so zastavi »Sokola« in pevskega zbora z lavorovima vencema ter trobojnico, potem pa se je jela pomikati zbrana množica z godbo naprej v prijazno Borovnico. »Sokol« in pevci pozdravili so gospoda zlatomašnika, a na to podali se na odmenjeni prostor pred gostilno »pod kolodvorom«, kjer je uže čakalo na stotine radovednega ljudstva, katero je kar očarano občudovalo spretnost in izurjenost vrlih Sokolcev v telovadbi. Ob 7. uri zvečer blagoslovili so gospod zlatomašnik sami krasno, baš novo zastavo našega bralnega društva. Ljubljanski pevci peli so izvrstno, govori so se vrstili, godci so godli, in smelo rečem: Kaj tacega še Borovnica nij doživela! Gospodu zlatomašniku pa iz dnú srca zakličem: »Ad multos annos!«

Iz Železnikov, 16. avgusta. Danes smo vidili tu v našem tergu prav žalostni prizor. Nesli so namreč proti 10. dopoldanski uri tu skoz okol 9 let starega dečka, ki je včeraj popoldan na sosednem Zali Logu padel v derečo Soro, po dežji močno naraščeno, in vtonil. Danes zjutraj so ga najdlji na nekem jezu $\frac{1}{2}$ ure spod Železnikov, kaj pa da, mertvega, in nesli ga tu skoz nazaj na Zali Log. Vbogi stariši, kaj so pač počeli, ko so jim sinčeka, ki je včeraj vesel in zdrav zapustil domačo hišo, danes mertvega prinesli zopet nazaj domov!

— Ko sem bil še mlad, svarili so me skerbna mati radi: »Beži od vode, da te smert ne potegne v valove!« Res nesreča nikdar ne praznuje, najhuje pa, ako je človek sam — kriv nesreče!

Jos. Levičnik.

Iz Kranjskega šolskega okraja, dné 23. julija. (Učiteljska skupščina.) (Konec.) Drugo točko djanjskih razprav: »Kako bi se vplivalo v šoli na učence, in po taistih na odraščene, da bi se nepristojno in smelo obnašanje mladine s časom odpravilo?« reševal je v domači besedi učitelj Nikolaj Stanonik. — V živih barvah slikal je, tako rekoč, lepoto in krasoto naše mile kranjske domovine, ter citiral, kaj je o njej izrekel sloveči domorodec in pesnik rajni g. župnik Juraj Kobé. Al! — madeža naše dežele ni prikrival g. govornik, in ta je, žalibog: nepristojno obnašanje naše mladine. Nekaj o tem, dejal je, zakrivijo učitelji sami, ker nasproti takej surovosti premalo delujejo; nekaj pa tudi drugi, — celo naša tako zvana »gospôda«, ker premalo občuje s priprostim ljudstvom. Razvil nam je potem g. govornik, kako naj učitelj z mladino vsikdar prijazno postopa, da s tem nekako izruje kal nepriljudnosti iz njenega serca. Navedel je, kako opazuje pri svoji mladini, da so nekateri zavidnega, sovražnega in oholega duha že po natori; pri nekaterih pa take serčne spáke goje še doma lastni stariši. Pogostno pripovedovanje spodbudnih, pa tudi svarilnih povestic naj v šoli otroke vodi in napeljuje k omiki. Priporočuje naj se otrokom, da se ne odkrivajo na javnih krajih le tako zvanim »znamnjem«, katere je postavil v počenje pobožni naš narod; ampak naj z odkrivanjem pozdravljajo priljudno tudi gosposke in omikane ljudi, katere srečujejo po cestah, naj jih uže poznajo, ali ne. Nahajajo se celo taki surovi mladenči, ki se po izstopu iz šole še bivšemu svojemu učitelju ne odkrivajo. Takem neolikancem naj učitelj s tem siplje žerjavico na glavo, da on njih pozdravlja. In ker se žalibog le prepogosto čuje v naši lepi domovini o pobojih in drugih žalostnih dogodbah, naj se tacih zalnih prilik poslužuje učitelj v to, da v šoli mladini govori, kako to celo faro in okolico sramoti; da to donaja le nečast; grája naj se vsako maščevanje, ter priporoča se spravnost in odpusčenje. Zganje, ta strupena pijača, ki je uzrok toliko hudega in žalostnega, naj se mladini grája in pristuduje na vso moč; svarilni zgledi o hudih boleznih in velikokrat o nagli in žalostni smerti naj se mladini pogostno pripovedujejo. Sploh pa naj bo učitelj proti vsem prijazen, priljuden, omikan: tedaj živ izgled v posnemo mladim in starim!

(Ne hodimo pri takih vprašanjih, kakor mačka okoli vrele kaše, marveč recimo kar naravnost, kaj je vzrok surovosti, neotesanosti ljudstva, kaj vzrok tepeža in poboja (tista okornost kmetova v občevanji ni ravno tako gráje vredna). Pripomočkov zoper to ni nikjer drugej, kakor v kerščanski omiki, vzrok te surovosti so pa strasti, mesenost in vse kar iz nje izvira, sovraštvo, jeza. — Otrok pa, ki se ihti in v jezi po travi valja, potreben je brezove masti, ako mu stariši tega zdravila ne privoščijo, slabo skerbé za otroke, pozneje bodo sami jokali nad otrokom, ki se bojé, da bi ga sedaj ne razžalostili. Dobri in hvalevredni so drugi nasvetovani pripomočki zoper surovost i. dr. — a poglavitno je: blaženje serca in volje in krotenje strasti iz kerščanskih nazorov. Ako tega ni, je človek podoben prebeljeni steni, na kateri se kmalu prikažejo stare lise. Visoko ceni vsakdo šole in izobraženost uma, a poglavitno je le blaženje serca, sicer se strasti le bolj znajo prikrivati in zatajevati, in so tolikanj nevarnejše. Ur.)

Tretjo točko: »Igra kot odgojilni pripomoček« razpravljal je (nemški) g. Kragl. Omenil je, da je za otroka prva odgoja najvažnejša. Ker pa otrok koj rad igra, in mu je to prvo opravilo, so toraj že od nekaj gojili pri otrocih igro kot nekak pripomoček za prvo odrejo. Omenil je g. govornik,

da otrok, ki ne igra, ali ni zdrav, ali pa ni več otrok. Na to citira Fröbl-a, ki je mnogo o tem pisal, kako je igranje za otroke potrebno. Povedano je bilo dalje, da bode otrok, ki je marljiv pri igri, tudi takšen pri svojih delih in opravilih; ter da se otrok v šoli mnogokrat ne pokaže, kakov je, pač pa pri igri. K sklepu nam je toraj g. govornik prigovarjal, naj spodbujamo otroke k igri, naj igramo z njimi. (Kje? kdaj? kako?)

V naslednej točki: »Gojenje spomina«, je gosp. Dolinar Jož. v domači besedi obravnaval mnenje gledé gojenja spomina v tako zvani stari in novi šoli, t. j. nekdanj in zdaj. Spomin more očitno v šoli obilno delovati pri vsakem predmetu in uku, ker brez tega ne more biti uspeha. Dober spomin je pa sploh potreben pri vsakem opravilu tudi zunaj šole, toraj naj ga izbuja učitelj pri mladini s priučenjem raznih prozaiskih in pesniških tvarin na pamet i. t. d.

Zadnjo točko praktičnih obravnjav: »O poučevanji petja v ljudski šoli« reševal je slovenki g. H. Krenner. Navedel je, da nas glasba povzdiguje s svojo umetnijo nad zemeljsko življenje. Povdarjal je dalje potrebo gojenja petja v ljudski šoli, in da imamo v to dovolj gradiva. Da se zbuja posluš, naj se že pri uku glasnic poje. Pri daljnem razvitku tega uka naj se ne pazi dobro le na glas, ampak tudi na jasno izgovarjanje besed. Pri uku naj se rabi muzično orodje; najbolje: gosli. Zgodaj naj se vadijo otroci spoznati glaske (note), naj pojó lestvice (škale), in naj se vadijo tudi dobro takta. Vsaka pesem (napev) naj se vadi do popolnega znanja. Disharmonija naj se ne terpi; kdor nima posluha naj med petjem molči. V 3. in 4. oddelku naj se vadijo otroci že petja pesmic po glaskah.

Praktičnim razpravam sledilo je poročilo gosp. Pezdič-a, načelnika okrajne knjižnice, o nje stanju. Naznanil je prihodke in stroške; imenoval skoz leto nakupljene knjige, in nekatere gospode, ki so darovali nekoliko knjig; omenil potrebe, da se za knjižnico napravi nova omara; ter naznanil, da knjižnica šteje zdaj 297 knjig. Nasvet, da ostane tudi zanaprej dosedanja knjižnična komisija, ni obveljal, ker sta dva uda izrekla, da odložita svoja mandata. Nova volitev komisije po listkih dala je ta-le rezultat: gg. Režek, Stanonik, Lahajner, Pezdič in gospica Maly-eva. Načelnik se ima voliti pri prvi odborovi seji.

V stalni odbor so bili voljeni po aklamaciji: gg. Bregar, Bregant, Pogačnik, Režek in gospica Podrekar.

Nasvètov ni bilo posebnih. Radi bi sicer imenovali kaki drugi kraj za konferenco prihodnjega leta (morda Teržič); a ker lanski sklep gledé Cerkljan ni obveljal, je dvomljivo, bi se li imel tudi v prihodnje ozir na želje učiteljev. In tako se o tem ni nič določilo. — Poslednjič je gosp. nadzornik nazoče še prijazno ogovoril, priporočal jim marljivost in vstrajnost, ter končal sejo s slavoklicem na presvitlega vladarja. — Zatem smo se podali po naročilu vskupno k blagorodnemu gosp. c. k. okraj. glavarju, ki nas je prav prijazno sprejel, ter izplačal nam potnino.

Vskupni obed smo imeli to leto na »stari pošti«. Ker se je bilo to prepozno naročilo, smo morali precej dolgo čakati, vendar: bolje obed enkrat, kot nobenkrat. Zadovoljni smo bili že s tem, da nismo bili razcepljeni na dvoje, kar je s pričetka zelo kazalo. Še ta dan, ko se učitelji celega okraja v letu vidijo, naj bi šli eni na desno, drugi na levo. (Želeti bi bilo morda, da bi se vselej imenovali eni, ki naj bi prihodnje leto naročenje obeda v oskerb vzeli.) Dobra volja in lepa harmonija ste stolovale tudi to leto med obedom pri nas. In tako nam je minul zopet en prijeten dan, kakoršnih bi gg. sobratom privoščil pač več v teku enega leta. V poslovilo njim zakličem: »Na srečno in veselo svidanje!«

Rodoljub Podratitovski.

Iz Koroškega. (Izpraševanje iz verouka zopet obligatno pri učit. skušnjah na Koroškem.) — C. k. šolski svèt za Koroško je poslal oglas vsem okrajnim šolskim svètom, v katerem ukazuje, da se bode uže m. oktobra izpraševalo iz verouka, in da so vsi spraševanci obvezani temu izpraševanju. C. k. okrajnim šolskim svètom pa se naroča, naj opozoré na to učitelje, da se pripravijo za to spraševanje. Oglas dalje pravi, da se česteje primeri, da morejo učitelji pomoči pri poučevanju v verouku, zato pa je potreba uže zarad pouka sploh, da so za to sposobni. — Priporoča pa se tudi učiteljem, ki niso dostali spraševanje iz verouka, ali ki sploh niso bili sprašani v tem nauku, da dopolné ali popravijo svoje izpraševanje. Spodbujajo naj se pa učitelji za to izpraševanje tudi zarad tega, ker se bode pri umeščenji gledalo na to, in se bode v verouku zahtevalo vsaj red »zadostno« za stalno umeščenje in povišanje.

Pokojni knezoškof ni hotel pošiljati svojega komisarja k učiteljskim spraševanju, ker se niso nič ozirali na red iz kerščanskega uka, in so se nekateri ponašali s svojo nevednostjo. — Poslednji odstavek tega razglasa nekako popravlja prejšno zamudo. Ako bi misel tukaj naznanjena postavno obveljala, potem bi noben nadučitelj ne mogel umeščen biti, ki bi ne bil poterjen za pouk v kerščanskem uku, in bili bi za korak bliže verski šoli.

Razne novice.

Šest Metelkovih ustanov po 42 gld. ljudskim učiteljem se razpisuje do 4. oktobra t. l. — Prošnje pótém c. k. okrajnih šolskih svètov slavnemu c. k. deželnemu šolskemu svētu v Ljubljani.

Goriški deželni šolski svèt, kakor naznanja »Soča«, sklenol je navsèt g. dr. Tonklija, prositi ministerstvo, da se na goriških srednjih šolah zopet proglasita slovenski in italijanski jezik za obligatna predmeta Slovincem, oziroma Lahom, kakor je bilo to pred 1878 letom.

Na goriškej kmetijskej šoli se začne teoretično-praktično podučevanje 15. septembra in se sprejmó kot gojenci v slovenski oddelek: a) mladeniči, ki so spolnili 15. leto; b) znajo brati in pisati; c) ki so krepke postave in dokažejo dobro nravno vedenje. Določenih je 8 štípendij po 100 gld., ki se podelé sinovom poljedelcev. Prošnje za sprejem naj se vložé do 7. septembra.

Učiteljska zborovanja t. m. v Ljubljani. — V četrtek 22. septembra je redni vsakoletni občni zbor vdovskega učiteljskega društva. Ob 8. je sv. maša pri sv. Jakobu in ob 9. se začne zborovanje; stari terg hišna štev. 13. Poleg stvari, navadnih pri občnem zboru, je letos tudi na dnevnem redu predlog učitelja g. Govekarja, ki se glasí, da se gledé na ugodni denarni stan društva bodočim učiteljskim vdovam in sirotam pokojnina, oziroma podpornina, poviša od 80 na 100 in od 20 na 25 gld. Isto tako naj se onemoglim učiteljem, kolikor je po pravilih dovoljeno, podpornine more dati do 100 gld. na leto. Tovariši, prevdarite stvar! — Po končanem zboru ima tudi slovensko učiteljsko društvo svoj redni občni zbor. Blagajnik poroča o denarstvu in tajnik o delovanji društva p. l. Na dnevnem redu je dalje razgovor: Dolžnosti narodnega učitelja do svojega naroda. Potem pridejo volitve, i. dr. pri občnem zboru navadno; na versto pride še »Narodna šola« ter poročilo o njenem delovanji preteklega leta. — Tovariši, rodoljubi, pridite gotovo vsi k zborovanju!

Račun

o dohodkih in troških vdovskega učiteljskega društva, njega vdov in sirot na Kranjskem od 31. avgusta 1880 do 1. septembra 1881.

Opr. št. v.	P o s a m e z n o	Gotovina		Obligacije	
		gld.	kr.	gld.	kr.
	Prihodki:				
1	Gotovine v blagajnici od preteklega l. 1880	472	56		
2	Letnina in vstopnina društvenikov:				
	I. četrletje . . . 69 gld. — kr.				
	II. " . . . 119 " — "				
	III. " . . . 141 " — "				
	IV. " . . . 40 " — "	369	—		
3	Obresti od obligacij, in sicer:				
	I. četrletje . . . 91 gld. 40 kr.				
	II. " . . . 702 " 45 "				
	III. " . . . 83 " — "				
	IV. " . . . 721 " 35 "	1.598	20		
4	Iz hranilnice vzel	300	—		
5	Obresti od izposojenega kapitala:				
	I. četrletje . . . 9 gld. — kr.				
	II. " . . . — " — "				
	III. " . . . 6 " — "				
	IV. " . . . — " — "	15	—		
6	Kapitala je bilo vernjenega:				
	I. četrletje . . . — gld. — kr.				
	II. " . . . 25 " — "				
	III. " . . . 25 " — "				
	IV. " . . . 50 " — "	100	—		
7	Nakupljene obligacije imajo nomin. vrednosti			1.200	—
	Skupaj .	2.854	76		
	Troški:				
8	Vdovam in sirotam:				
	I. četrletje . . . 272 gld. 50 kr.				
	II. " . . . 269 " 66 "				
	III. " . . . 282 " — "				
	IV. " . . . 262 " 50 "	1.086	66		
9	Učitelju M. K. po sklepu občnega zbora .	50	—		
10	Dolžno pismo N. St.	200	—		
11	" " A. M.	100	—		
12	V hranilnico vložil	150	—		
13	Za pisarno	5	—		
14	" nakupovanje obligacije	909	65		
	Skupaj .	2.501	31		
	Premoženje:				
15	Hranilnične bukvice	853	4		
16	V državnih obligacijah pret. leta			37.850	—
17	" " " tek. leta, gl. točk. 7			1.200	—
18	Privatna dolžna pisma po 100, 25 in 175 gld.	300	—		
19	Gotovine v blagajnici	353	45		
	Skupaj .	1.506	49	39.050	—

V Ljubljani, 1. septembra 1881.

Dr. Anton Jarc,
pervosednik.

Matej Močnik,
blagajnik in tajnik.

Štirirazredna ljudska šola v Komnu je letos prvokrat izdala tiskano šolsko poročilo. V njem nahajamo na prvem mestu sestavek gosp. Lebana: o šolske bukvarnici, za tem člankom so navedene: šolske oblasti, učiteljsko osebje, šolska kronika in razredba učencev in učenk, katerih vseh skupaj je bilo 304. Podučevali so: dva učitelja, dva kateheta in dve učiteljici.

Cesarjeve besede. — Ko je letos m. avgusta presvetli vladar obiskal Tirolsko in Predarelsko, je spregovoril raznim deputacijam, ki so se mu poklanjale, vzvišene besede, s katerim je razodeval preblago svoje serce, a taki reki zaslužijo, da se spominu ohranijo.

12. avgusta je blagi vladar obiskal odgojišče (penzjonat) jezuitov v Feldkirchen. Poslovivši se in izstopivši iz poslopja, rekel je svitli cesar: »Zelo sem zadovoljen in voščim daljni uspeh« in O. Löffler še pristavi: »pod varstvom Njih Veličanstva«.

V odgojišči Sacré-Coeur v Riedenburgu je rekel cesar prednici: »Vaše odgojišče je v najboljšem slovesu, tudi dunajsko je močno obiskovano. Poznam je in moja gospa ga je obiskovala pred nekaj časom, le nadaljujte ter izrežite žensko mladež v bogaboječnosti, kreposti in rodoljubji«. — To je dan danes zelo potrebno.

Knezoškofu Leiss iz Briksen, ki je prišel poklonit se, rekel je cesar: »Prepričan sem o zvestobi in vdanosti duhovščine in veselo je, da skuša vplivati na ljudstvo v smislu konservativnem, in hvala Bogu, tukaj še duhovščina zelo upliva«.

V Innsbruck 13. p. m. je spregovoril cesar v dvornem gradu vitezu Toggenburg tako-le: »Posebno ljubim Tirolsko in veselí me, da se je ohranilo staro pošteno mišljenje«. Mestnemu župniku Kometer je rekel vladar: »Duhovščina ima velik nalog v Tirolih, in ker pri ljudstvu veliko veljá, tudi to lahko spolni. V ljudski šoli priučite mladino bogaboječnosti in kerščanstvu in vtisnite ji ljubezen do domovine; postave dovolé cerkvi velik delokrog in nekatere gerče in pomanjkljivosti pri postavi se dajo lahko odverniti«.

Deželnemu glavarju Rapp je rekel cesar: »Bodoča seja deželnega zbora bode le kratka, a prihodnje leto bode mogoče ustreči marsikaterim željam ljudstva, dosihdob se bode nasprotje nekoliko dalo poravnati in moč bode najti stališče za porazumljenje«. Zastopnikom deželnega šolskega sveta je rekel cesar med drugim: »Ljudsko poučevanje je v Tirolih napredovalo, a sedaj pa velja, da se potrebam selskega prebivalstva, ki želi skrajšanja šolske dolžnosti, bolj obsežno vstreže, in ozirati se je na gospodarske razmere in potrebe«.

Ko je cesar obiskal bolnišnico je pohvalil nevtrudljivost usmiljenih sester in njih blagronosno delovanje v bolnišnici in v šoli, kakor je zopet videl v Bregenci.

Te krasne besede cesarjeve naj bodo povedane vsem katolikom, a tudi vsem nasprotnikom svete vere.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Kranjskem, naslednje učiteljske službe: V Besnici 400 gl.; v Olševku 400 gl.; v Tersteniku 400 gl.; v Žabnici 400 gl.; v Sorici 400 gl.; v Voklem 450 gl., povsod je tudi prosto stanovanje, dalje tudi II učiteljska služba v Cerkljah 400 gl. — Službe se oddajejo stalno ali tudi provizorno; do 15. septembra t. l.

V šolskem okraji Kamnik. V Zgornjem Tuhinu 450 gl. in stanovanje; do 16. septembra t. l.

V šolskem okraji Rudolfovem. V Žužembergu 450 gl.; do 20. septembra t. l.